

Sammanställning av remissyttrandena

Allmänna synpunkter beträffande behovet av en reglering

Förslaget om att samhället måste vidta åtgärder i fråga om dyrkverktygen har fått ett gynnsamt mottagande under remissbehandlingen. Praktiskt taget samtliga remissinstanser har tillstyrkt eller lämnat förslaget utan erinran.

RA anser det klart olämpligt att dyrkverktyg fritt kan försälas till allmänheten. Marknadsföringen av den s. k. dyrkpistolen visar att det är nödvändigt att motverka och ingripa mot denna form av försäljning av dyrkverktyg.

Stockholms polisdistrikt finner, mot bakgrund av den utveckling som kan förväntas inom området, det angeläget med en lagreglering som i görligaste mån hindrar en spridning av dyrkverktygen och då särskilt den s. k. dyrkpistolen.

NO delar uppfattningen att en okontrollerad spridning av dyrkverktyg är betänkelig från säkerhetssynpunkt och att åtgärder med syfte att hindra sådan spridning och därmed minska riskerna för brottslig användning av dyrkverktyg är befogade. Liknande synpunkter framförs av bl. a. *konsumentverket* och *Svenska handelskammarförbundet*.

Svenska stöldskyddsföreningen uppger att man har kunnat konstatera en markant ökning av inbrott med "okänd ingångsväg" inom flera polisdistrikt. Föreningen är av den uppfattningen, att det är troligt att marknadsföringen av dyrkpistolen har spritt kunskap om möjligheterna att dyrka upp vissa låstyper. Det är enligt föreningen en uppenbar risk för att dyrkverktyg som kommer i orätta händer används för brottslig verksamhet.

Några remissinstanser, bl. a. *Sveriges industriförbund*, *SABO* och *Sveriges mekanförbund*, anför att låsutredningens förslag bör helt genomföras.

Regleringens omfattning

Vad som har anförts i promemorian beträffande begreppet dyrkverktyg har i allmänhet godtagits eller lämnats utan erinran av remissinstanserna.

Hovrätten för västra Sverige anser att den föreslagna definitionen är mer preciserad och därför bättre än den definition som föreslogs av låsutredningen. Med hänsyn härtill och då gränsdragningen beträffande vad som skall hänföras till dyrkverktyg främst kommer att beröra dem som yrkesmässigt sysslar med försäljning tillstyrks definitionen.

RA pekar på förekomsten av s. k. cylinderutdragare, med vars hjälp hela låscylindern på ett enkelt sätt kan dras ut och därefter sättas på plats igen utan att lägenhetsinnehavaren märker detta. Enligt *RA* bör bestämmelserna utformas så att det klart framgår att regleringen omfattar även denna typ av verktyg.

BRÅ anför att utanför begreppet dyrkverktyg torde falla föremål

som i sig inte är utformat för att ersätta nyckel men som hopmonterat med annat föremål kan ersätta nyckel och därigenom bli ett dyrkverktyg, t. ex. delar till dyrkpistol eller till "slunga". Försäljningen av sådana delar bör enligt BRÅ också vara reglerad.

Kammarrätten i Sundsvall menar att definitionen av begreppet dyrkverktyg framstår som alltför löslig och därigenom ägnad att skapa svårigheter när det gäller att avgränsa vad som är att hänföra till dyrk.

Flertalet remissinstanser tillstyrker eller lämnar utan erinran förslaget om att regleringen bör begränsas till att avse en allmän kontroll av den yrkesmässiga försäljningen av dyrkverktyg. Hit hör bl. a. *RA*, *RPS*, *KK*, *NO*, *konsumentverket*, *länsstyrelserna i Blekinge, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län*, *Stockholms och Göteborgs polisdistrikt*, *Sveriges grossistförbund*, *TCO*, *LO*, *Svenska handelskammarförbundet*, *Sveriges fastighetsägareförbund* och *Svenska stölskyddsföreningen*.

RA delar bedömningen att man under nuvarande förhållanden bör begränsa regleringen till en allmän kontroll av den yrkesmässiga försäljningen. Enligt *RPS* synes förslaget väl tillgodose de intressen som styrelsen genom sin framställning om åtgärder har avsett att bevaka. Förslaget innehåller regler som i allt väsentligt på ett tillfredsställande sätt reglerar handeln med dyrkverktyg.

Stockholms polisdistrikt anför att i det läge som nu råder får det lagda förslaget accepteras som en lösning av ett av de mest akuta problemen på området. Vidare anförts att en reglering i form av tillstånd för innehav skulle leda till en alltför omfattande administration i förhållande till den brottsförebyggande mereffekt som kan förväntas.

Sveriges fastighetsägareförbund anser att den föreslagna regleringen torde medföra den minst byråkratiska handläggningen samtidigt som den önskvärda kontrollen uppnås.

Flera remissinstanser anser dock att regleringen bör ha ett mer vidsträckt tillämpningsområde än vad som har föreslagits. Olika förslag till reglering har därvid lämnats.

BRÅ anser det otillfredsställande att inte all försäljning av dyrkverktyg skall kräva tillstånd. *BRÅ* finner det naturligt att den som har förvärvat ett dyrkverktyg men som senare inte längre har något behov av detta, får finna sig i att försäljningen underkastas kontroll. Liknande synpunkter framförs av bl. a. *länsstyrelsen i Norrbottens län* och *länsåklagarmyndigheten i Uppsala län*. Även enligt *kammarrätten i Sundsvall* finns det skäl som talar för att låta tillståndsplikten omfatta all försäljning. *Kammarrätten* vill i samband därmed anmärka att det i andra författningar, t. ex. vapenlagen (1973: 1176), har uppställts krav på tillstånd beträffande "handel". Vad som i detta sammanhang avses med "yrkesmässig försäljning" framgår inte enligt *kammarrätten* som därför anser att begreppet bör preciseras.

Länsstyrelsen i Norrbottens län anser att också yrkesmässig tillverkning av dyrkverktyg bör kräva tillstånd.

Frågan om en innehavsreglering m. m. har aktualiserats av flera remissinstanser.

Hovrätten för västra Sverige anför att de föreslagna bestämmelserna kan bli av så begränsat värde att det är tveksamt om de bör genomföras. *Hovrätten* anser att det hade varit av värde att närmare utreda om inte ett dispensabelt förbud att förvärva och inneha bl. a. dyrkpistoler mer effektivt skulle hindra att sådan utrustning spreds till en större allmänhet.

SPK vill ifrågasätta om inte en tillståndsgivning lämpligen borde knytas till köparen i stället för till säljaren.

Länsstyrelsen i Örebro län anser att regleringen bör kompletteras med ett förbud att inneha dyrkverktyg utan tillstånd och menar att regleringen annars torde bli praktiskt taget verkningslös. Länsstyrelsen anser också att det vore lämpligt att reglera även andra sätt att tillhandahålla dyrkverktyg, t. ex. genom gåva eller lån, samt att motverka en allmän spridning av instruktioner och tryckta handledningar inom detta område. Länsstyrelsen i Norrbottens län anser det klart otillfredsställande att dyrkverktyg, även om de påträffas hos kriminellt belastade personer, inte alltid kan bli föremål för beslag och förverkande som inbrottsverktyg. Detta talar enligt länsstyrelsen för en reglering av innehavet. En sådan reglering bör också enligt bl. a. överåklagaren i Stockholms åklagardistrikt, ABAB och SRL genomföras. SLR menar även att hänsyn bör tas till att möjligheterna är stora att komma över dyrkverktyg genom bl. a. direktimport.

En reglering av tillverkningen och innehavet som knyts an till en auktorisation föreslås av Sveriges industriförbund, SABO och Sveriges mekanförbund.

Tillståndsprövningen m. m.

Vad som har anförts i promemorian beträffande förutsättningarna för att tillstånd skall kunna beviljas och de skäl som kan föranleda att meddelat tillstånd återkallas har i regel inte kommenterats av remissinstanserna.

NO anför att det är väsentligt att regleringen endast används i brottsförebyggande syfte. Det är alltså enligt NO uteslutande denna aspekt som bör få anläggas vid prövningen av tillståndsansökningar och kontroll av tillståndshavarens kundurval.

Kammarrätten i Sundsvall finner de nu berörda bestämmelserna alltför substanslösa. Förutsättningarna för beviljande av tillstånd och skälen som kan föranleda återkallelse bör i varje fall i sina huvuddrag avges i lagtexten. Detsamma gäller i fråga om de villkor som avses kunna föreskrivas när tillstånd meddelas. Liknande synpunkter framförs av marknadsdomstolen, konsumentverket, länsstyrelsen i Malmöhus län och Sveriges grossistförbund.

Marknadsdomstolen, som anser att en reglering som möjliggör kontroll av den yrkesmässiga försäljningen är tillfyllest, är av den uppfattningen att det bör övervägas om inte regleringen borde stadga att försäljning endast får ske till den som har erhållit tillstånd att förvärva dyrkverktyg. Den osäkerhet näringsidkaren inte sällan torde komma att erfara vid kundbedömningen kan enligt domstolen rentav få till resultat att han till undvikande av risken att få tillståndet återkallat intar en alltför restriktiv hållning med följd att kanske klart legitima behov av dyrkverktyg inte blir tillgodosedda. Genom en sådan förvärvstillståndsplikt vinnes enligt domstolen större rättstrygghet för den som har legitimt behov av att köpa dyrkverktyg, vartill kommer att den enskilde näringsidkarens uppgift blir begränsad till kontroll av om förvärvstillstånd har erhållits. Liknande synpunkter framförs av länsåklagarmyndigheten i Östergötlands län.

Sveriges bilindustri- och bilgrossistförening anser att auktoriserade bilåterförsäljare bör ingå bland dem som bedöms ha ett seriöst behov av

dyrkverktyg. Bilförsäljarnas/bilverkstädernas verksamhet skulle annars i onödan försvåras.

Förslaget om att tillståndsärenden skall prövas av polismyndighet har i allmänhet lämnats utan erinran under remissbehandlingen. Enligt *hovrätten för västra Sverige* erfordras dock enligt förslaget tillstånd av polismyndigheten på varje ort där rörelse bedrivs. Med hänsyn till att bl. a. filialverksamhet kan förekomma torde det enligt *hovrätten* vara lämpligt att tillstånd meddelas av polismyndigheten i den ort där sökanden har sitt hemvist eller, då fråga är om juridisk person, den ort där styrelsen har sitt säte. *BRÅ* anser att tillstånd bör sökas på den ort där rörelsen huvudsakligen skall bedrivas. *Kammarrätten i Sundsvall* anser att länsstyrelsen bör svara för tillståndsgivningen om de centrala delarna i lagstiftningen blir så allmänt hållna som promemorieförslaget förutsätter. Om de av kammarrätten förordade preciseringarna kommer till stånd, bör dock uppgifterna kunna anförtros polismyndigheten.

Frågan om det behövs bestämmelser angående omhändertagande och inlösen av föremål för den händelse försäljningstillstånd skulle vägras eller återkallas tas upp av *kammarrätten i Sundsvall*. Kammarrätten konstaterar att denna fråga inte berörs i promemorian. Vidare anför kammarrätten att det framstår som motiverat med bestämmelser som reglerar fall då tillståndshavare avlider eller försätts i konkurs. En bestämmelse med den innebörden att en rörelse, som bedrivs av juridisk person, skall förestås av en godkänd föreståndare bör också enligt kammarrätten tas in i lagtexten. I dessa delar hänvisar kammarrätten bl. a. till vapenkungörelsen (1974: 123).

Tillståndstiden bör enligt *BRÅ* tidsbegränsas. På detta sätt säkerställs en kontinuerlig kontroll av verksamheten. Tillstånd behöver då inte återkallas när någon upphör med sin verksamhet, ett förhållande som annars sällan kommer till polisens kännedom. Om tillstånd utfärdas tills vidare medför detta att polismyndigheten måste hålla ett register, vilket f. n. inte skulle vålla något större problem. Det är dock enligt *BRÅ* inte helt osannolikt att antalet företag kommer att öka i och med att tillståndsplikt införs. Risk finns för att man söker tillstånd för att ge företaget en prägel av att vara godkänt av myndighet. Liknande synpunkter framförs av *Stockholms polisdistrikt*.

Vissa övriga synpunkter

Behovet av vitesbestämmelser ifrågasätts av *RA* och *hovrätten för västra Sverige* som anför bl. a. att underlåtenhet att lämna upplysningar o. d. i stället bör föranleda att tillståndet återkallas. Av samma skäl ifrågasätter *hovrätten* behovet av att straffsanktionera överträdelse av villkor för tillstånd. Vidare anser *hovrätten* att det knappast kan komma i fråga att av grov oaktsamhet bedriva yrkesmässig försäljning av dyrkverktyg. Bestämmelsen bör därför enligt *hovrätten* utformas så att den avser endast den som bedriver sådan försäljning utan tillstånd.

Att kretsen av upplysningsskyldiga skall utgöras av dem som bedriver tillståndspliktig försäljning kritiserar av bl. a. *RA*, *hovrätten för västra Sverige* och *marknadsdomstolen*. Bestämmelsen bör enligt dessa avfattas så att skyldigheten åvilar endast den som har tillstånd.

Med lämnande av oriktig uppgift bör enligt *kammarrätten i Sundsvall* likställas det fall att någon har förtigit uppgift som är av betydelse för tillsynen. Detta bör i vart fall enligt kammarrätten klargöras i moti-

ven. Vidare anser kammarrätten att om tillstånd meddelas juridisk person och krav uppställs om att rörelsen skall förestås av en godkänd föreståndare, kan tveksamhet uppkomma om arbetsgivaren/tillståndshavaren eller den anställda är uppgiftsskyldig m. m. De oklarheter beträffande ansvaret för rörelsens behöriga utövande som är förenade med försäljningstillstånd till juridisk person bör enligt kammarrätten undanröjas.

Behovet av bestämmelser om förverkande aktualiseras av *länsåklagarmyndigheten i Uppsala*. Myndigheten anför att förverkande av dyrkverktyg i åtskilliga fall torde kunna ske med stöd av 36 kap. 3 § brottsbalken. Denna regel kännetecknas dock av stark begränsning. En mera samlad reglering skulle erhållas och lagen skulle bli lättare att tillämpa om bestämmelser infördes om förverkande.

Kammarrätten i Sundsvall konstaterar att enligt förslaget skall alla beslut enligt lagen gälla omedelbart om inte annat förordnas. Enligt kammarrätten kan det rent principiellt hävdas att det normala i fråga om beslut om återkallelse av tillstånd bör vara det motsatta, dvs. att beslutet inte skall gälla förrän det har vunnit laga kraft och att förordnande om omedelbar verkställighet bör få meddelas endast när det föreligger särskilda skäl till det.

Enligt *hovrätten för västra Sverige* torde lagen inte kunna tillämpas före ikraftträdandet. Däremot bör i tillämpningsföreskrifter kunna anges att ansökan får ges in före ikraftträdandet samt att den som vid ikraftträdandet bedriver tillståndspliktig försäljning och har ingivit ansökan om tillstånd får fortsätta sin verksamhet utan hinder av att tillstånd saknas till dess ansökan har prövats.